

Cuvântarea

P. Sf. GRIGORIE, ținută în Caransebeș la înmormântarea Arhiepiscopului Filaret Musta în 17 Oct. 1930.

„Pentru aceea în toate trebuia a se asemăna fraților, ca să fie milostiv și credincios arhiepiscop în cele ce sunt către Dumnezeu” (Evrei 2. V. 17).

Nu plângeți, căci am venit să sporesc încrederea și nădejdea voastră la marginea sicriului, care închide rămășițele pământești ale P. S. arhiepiscopului Filaret. Nu fiți triști și îndurerăți, căci sufletul arhiepiscopului Filaret rămâne în memoria noastră. Memoria nici unui mort nu ar rămâne între noi, dacă sufletul nu ar avea existență după moartea trupească. Credința aceasta ne zice: nu plângeți, căci dacă și o floare din cimitir înveselește, de bună seamă faptele decedatului sunt o mângâiere. Ca o candelă cu licările de credință rămâne sufletul decedatului între noi.

Nu plângeți, iubii frați în Domnul, căci răposatul ni-a lăsat tuturora pildă nemuritoare. În mijlocul nostru stă acum răposatul fără glas, căci gura lui a tăcut, buzele lui s'au lipit, dar ne aducem aminte și nu vom uita că ele erau deschise în viață pentru Evanghelia lui Hristos și naționalismul cel mai binecuvântat, — mâinile lui sunt acum nemîșcate, dar în viață au binecuvântat pe toți; picioarele lui s'au oprit din mers, dar umblat-au până la moarte spre viață de veci, ochii lui nu mai văd icoanele sfinte din biserici, dar văd acum mărirea lui Dumnezeu; răposatul nu simte acum mireasma tămâiei din cădelnițe, dar a simțit și cunoaște acum că multora a fost mireasma vieții spre viață și precum citim la II. Cor. știa că slujitorii altarului suntem bună mireasmă alui Hristos între cei ce se pierd. (2 v. 15),

ochii lui vedeau că toate sunt mai neputincioase decât umbra; auzul răposatului nu aude plângerea celor întristați, iar eu iarăși vă zic: nu plângeți la moartea unui arhiepiscop cu viață patriarhală și pilduitoare.

Cu chemare sfântă a fost chemat răposatul în Domnul ca să fie împreună lucrător al lui Hristos. O putere mare i-a fost dată de Iisus, ca să săvârșească lucrul Dui, — precum și Iisus a săvârșit cele încredințate lui de Tatăl Ceresc.

El a cinstit ce i-s'a dat. Preamărirea și cauza sfântă a Mântuitorului a fost singura lui năzuință în viață. „Nici o sminteală întru nimic dând, în ostenele, în privegheri, în posturi, întru curăție, întru cunoștință, întru îndelungată răbdare în bunătate, întru Duhul sfânt, întru dragoste nefățarnică, întru cuvântul adevărului, în puterea lui Dumnezeu” (II. cor. c. v. 4—6). Cu un cuvânt a avut în vedere numai să cunoască oamenii pe Dzeu și să se zugrăvească în sufletele lor chipul lui Hristos.

La altar, când aducea jertfa cea fără de sânge, era plin de duhul lui Hristos; Iisus Hristos și slăvirea lui erau obiectivul unic al gândurilor și acțiunilor arhiepiscopului Filaret. Chiar și timpul său liber îl utiliza spre a găsi noi mijloace pentru preamărirea lui Dzeu și a face pe credincioși să simtă că jugul lui Hristos este al lui și sarcina lui e ușoară. De minune putea spune el tuturor celor ce l-ar fi căutat în locul desmerdărilor: „au nu știți că în casa Tatălui meu trebuie să fiu?”

Defunctul nu umbla după bogății, căci cunoștea scriptura, care zice prin graiul Sf. Pavel: „Iar tu omul lui Dzeu, fugi de acestea, și urmează dreptatea, evlavia, credința” (II. Tim. 6 v. 11). N'a stat rece, când se lua de oameni în deșert numele lui Dumnezeu.

Și acum el ducându-se dintre noi ne zice, învățați delă mine a trăi în Dumnezeu. Căutați și răspândiți cuvântul lui Dumnezeu cu putere,

la taina mărturisirii dați sfaturi mișcătoare, căci cel mort în fața lui Dumnezeu nu poate mișca pe morții sufletului; un copil nu poate primi hrană dela o mamă moartă, deci voi preoților de azi vestiți pe Domnul, vestiți adevărurile bisericei străbune, cuvântul evanghelic, apostolic, suprapământesc, care aduce lumea la îndreptare, care atunci când lumea cere pâine cerească, este dat la vreme. Strămtorații și nenorociții vor cere mângăiere, voi arhierilor și preoților să le stingeți lacrimile, muribunzilor să le aduceți alinare, păcătoșilor de pe patul morții mângăiere.

La aniversarea sfințirii întru arhieriu fericitul Augustin zice: Creștinilor, noi suntem prin demnitatea noastră mai presus de voi, însă teama răspunderii pentru voi este atât de mare, încât cădem la picioarele voastre și vă rugăm să ne asistați în rugăciunile noastre!

Mare și sublimă e chemarea arhierescă, — zice Sf. Ambrosie. Strălucirea coroanelor și sceptrurilor se pierde în fața demnității arhieresti. Răposatul pleacă cu aceasta demnitate bine păzită. Se va îmbrăca cu dreptate, așa cum rostea rugăciunea când îmbrăca sacosul arhieresc. El va rămâne model de datorie pentru toți cei cari au demnitate în Biserică, fiindcă până era sănătos nu lipsea nici dela ședințele Sf. Sinod, nici dela Sinoadele eparhiale, nici dela congrese.

Acum zice nu numai preoților, dar și credincioșilor: vedeți și luptați creștinește. Plutarh istorisește că centurionul Lamachus prinse pe un soldat greșind. El zise soldatului: „A doua oră să nu mai greșești, căci în război nu este permis. Când e vorba de moarte niciodată nu-i permis să greșești, căci e ireparabil“.

Pentru creștini să moară, este pentru vecinicie. Deci, jalnici ascultători, nu vă temeți de moarte, ci de răsplata faptelor noastre, ca să nu fie rea. Moartea este floarea vieții vecinice, pe poarta morții mergem toți, dar pe a fericii numai dacă suntem buni creștini.

Iar acum cu pietate ne despărțim azi de tine frate în Hristos, care ai pus pe capul meu mâinile arhieriei, care și la bătrânețe erai tinăr, și precum Omer a scris Odisea la bătrânețe, — tu și cu pilda bătrâneței ai scris viața ta în cartea neamului românesc și a Bisericii lui.

Toți arhierii ortodocși îți dorim să dormi în pace până la obștească înviere. Spre cer ridicăm ochii inimilor noastre și zicem: Doamne al puterilor, pomenește-ne pe noi Doamne, împreună cu robul tău acesta mutat dela noi, când vei veni întru împărăția Ta. Amin.

† Arhierul Filaret Musta

1839—1930.

Prea Sfințitul Arhieriu și vicar episcopesc dela Caransebeș, **Filaret Musta**, a trecut la cele veșnice în ziua de 14 Octombrie 1930, în al 92-lea an al laborioasei sale vieți.

Sfânta noastră biserică pierde, în cel dispărut la patriarhală vârstă, un neclintit și devotat slujitor al său. În șirul lung și strălucit al anilor, cari au împletit viața neprihănită a veneratului *Filaret Musta*, clerul și poporul nu numai din episcopia Caransebeșului, ci și din celelalte eparhii ale mitropoliei noastre, a avut prilejuri să-l vadă luând parte activă la toate mișcările bisericesti și naționale, pentru întărirea și propășirea neamului românesc și a bisericii sale străbune.

Crescut în școala lui Andrei Șaguna și a celorce au trăit în apropierea lui, Arhierul Filaret a fost un ilustru reprezentant al idellor depuse în Statutul organic, ajuns astăzi să fie fundamentul legii de organizare a bisericii ortodoxe din România nouă.

România nouă l-a dat, în sfârșit, satisfacție națională vrednicului ostaș al lui Hristos. În 1919 Părintele Filaret este ales senator, în 1921 hirotonit întru Arhieriu și distins prin alegerea sa de membru în numeroase societăți culturale din toată țara.

Biserica mitropoliei ardelenice jalește astăzi profund îndurerată pierderea prea vrednicului Arhieriu *Filaret*. Să-l zicem cu toții:

Domnul să-l primească în ceata aleșilor Săi!

*

Din biografia P. S. Sale Arhierul și vicarul episcopesc Filaret Musta, comunicăm următoarele:

S'a născut la 20 Martie 1839 în Văliug, din părinți de preot. Primul an de școală l-a făcut în comuna natală Văliug, apoi la școlile din Reșița. În 1851 intră elev de manipulațiune la uzinele metalurgice din Reșița. Dorul de carte însă îl trage spre învățătură. La 1857 se înscrie la gimnaziul din Beluș; îl termină în 1864. Se înscrie apoi la Academia de drept din Debrețin, după absolvirea căreia trece în anul 1868 la Institutul teologic din Caransebeș, ca apoi, trimis de episcopul Popasu la universitatea din Lipsca, să coleagă hrana sufletească, de care avea nevoie în cariera teologică. Izbucnind războiul germano-francez la 1870, se întoarce acasă, fiind numit cu începerea anului școlar 1870/71 profesor, mai apoi diriginte al Institutului teologic.

Sinodul din 1886 îl alege asesor ordinar în senatul bisericesc al Consistoriului diecezan. A fost hirotonit, respectiv hirotesit: în anul 1871 întru diacon, iar la 16 April 1872 proto-diacon; în 9 Mai 1874 întru presbiter; în 10 April 1875, — după ce în 4 Fe-

bruar 1875 a fost tuns de monah în mănăstirea Ho-
doș-Bodrog, primind numele Filaret, — întru proto-
sincel. În 25 Septembrie 1891 e hirotesit arhimandrit,
iar în 23 April 1902 a fost numit de episcopul Ni-
colae Popea, în unanima aprobare și bucurie a Sino-
dului eparhial, vicar episcopesc al diecezei Caranse-
beșului. În 5/18 Octombrie 1921 a fost hirotonit întru
Arhiereu prin mitropolitul *Dr. Nicolae Bălan*.

După moartea fericitului al doilea episcop al
eparhiei bănățene, Nicolae Popea, întâmplată în 26
Iulie 1908, Filaret Musta a condus eparhia până la
25 April 1910, data instalării Prea Sfinției Sale pă-
rintelui episcop, *Dr. E. Miron Cristea*.

În timpul acestei sedisvacanțe, sinodul eparhial
electoral, întrunit în 21 Septembrie 1908, alege spre
bucuria generală a eparhiei caransebeșene, de episcop
al ei, pe P. C. Sa părintele vicar episcopesc Filaret
Musta. Dar această alegere necorespunzând dorințelor
guvernului unguresc de atunci, n'a fost aprobată,
spre mâhnirea opiniei publice românești.

Alegându-se de marele colegiu electoral în 13/31
Decembrie 1919 Prea Sfințitul episcop *Dr. E. Miron
Cristea* mitropolit primat, P. C. Sa părintele vicar
episcopesc Filaret Musta conduce pentru a treia oară
eparhia dela data amintită a sedisvacanței până la
instalarea actualului episcop al eparhiei, P. S. Sa *Dr.
Iosif Traian Badescu*, întâmplată în ziua de 17
Septembrie 1920.

A fost ales senator în primul parlament din 1919
al României întregite și în Constituanta din 1922—1926.
A fost decorat la 30 Decembrie 1921 cu ordul Coroana
României în grad de comandor, iar la 4 Ianuar 1924
în gradul de mare ofițer. Tot atunci i-s'a conferit
și „Răsplata muncii pentru biserică” cl. I.

Ajutorarea șomerilor.

De o bucată de vreme, adevărat deodată cu înce-
perea căderii frunzelor și a adierilor reci și tăioase,
prevestitoare de toamnă răcoroasă, zările aproape
zilnic scriu de „prevenirea și combaterea șomajului”.

Lasă că e cam tardiv să se vorbească de o
prevenire a șomajului atunci când el a devenit per-
manent, totuși Ministerul Muncii, pentru a-i atenua
aspectul avut, a găsit de bine să la o serie de mă-
suri și să institue comitete (nici că se putea altfel!)
„cari vor lucra onorific”. Tot din relatările zărilor
aflăm, că reprezentanții autorităților bisericești nu fac
parte din aceste comitete, instituite la ordinul Minis-
terului Muncii. Biserica a fost omisă dintr'o acțiune
ce-i aparține, dintr'o mișcare, care în alte părți nici
nu poate fi imaginată fără concursul ei.

Ori poate că nici nu e la mijloc o nesocotire,
ci o simplă trecere cu vederea. Ori cum ar fi, pentru
Biserică în momentul de față ar trebui să nu existe

o altă chestiune de ordin pastoral mai arzătoare, de-
cât problema ajutorării șomerilor. Ajutorarea șomerilor,
adevărat a acelor lucrători, cari trăiesc din produsul
celor două brațe, iar acum *nu au și nu găsesc de luc-
ru*, este o acțiune caritativă, deci proprie Bisericii.
Întreaga istorie a Bisericii este istoria revărsării bo-
gate a milostivirii și se confundă în bună parte cu istoria
instituțiilor de binefacere. Urmează deci că și de
astădată în acțiunea, ce au pus-o în mișcare autori-
tățile publice civile și de care se sesizează, dacă nu
chiar e alarmată întreaga societate, ea să aibă par-
tea leului. Câtă vreme autoritățile civile și societatea
au la baza mișcării de ajutorare interese de ordin
de stat și sociale, sau motive de umanitate, pentru
Biserică această mișcare isvorește din iubirea de
Dumnezeu și a aproapelui.

Induioșător ca aspect, dar ca scop, ce splendid act
de pastorație colectivă ar fi, să se deschidă toate
fondurile milinelor, pentru a da haine, pâne, lapte și
lemn de foc celor amenințați de foamete.

Poate, ar avea repercusiuni bune sufletești și
creștinești asupra maselor muncitorești dela orașe
o puternică inițiativă de ajutoare, dar și fără nădej-
dea aceasta Biserica, împreună cu Sf. Vasile cel mare,
trebuie să strige celor înstăriți, precum și celor ce în
aceste zile de grea cumpănă au obrăznicia să sfideze
și să provoace lumea cu luxul și risipa lor: „De unde
vin lucrurile de cari vă folosiți acum?” ... Și când
mâna voastră neîndurătoare acopere toate foloasele,
credeți că nu vătămați pe nimeni, lăsând pe ceilalți
ca să îndure? Ce este un avar? E acela, care pradă
pe alții. Nu vă recunoașteți în aceste definițiuni?
... Se cheamă tâlhar acela, care la haina altuia; dar
acela care nu dă altuia celace-i lipsește, merită oare
un alt nume? Hainele, pe cari el le au în lăzi, sunt
ale aceluia care e gol. Aurul pe carele voi îl strângeți
și îl dosiți, este al aceluia ce n'are nimic. Atâtea bi-
nefaceri, pe cari le-ați putea face și nu le faceți, sunt
pentru voi păcate, de cari vă faceți singuri vinovați.
Ce veți avea de răspuns la judecata înaltă? Voi vă
împodobiți pereții caselor voastre și lăsați pe aproapele
vostru gol. Împodobiți caii voștri bogat, luxus, dar
nu vă gândiți că fratele vostru este acoperit de zdrențe.
Vă ascundeți aurul și lăsați pe sărac să moară de
foame? ... Spuneți ce folos aveți dela... mesele de
argint, pentruca bogățiile voastre astfel întrebuințate
să nu poată ajunge până la cei nenorociți. Mulțime
de săraci se grămădesc la ușa voastră, implorând milă
prin mișcătoare cuvinte și voi cu tonul cel mai stoic
răspundeți, că nu puteți suferi atâtea călcime. Și când
pronunțați aceasta cu jurământ, văd la mâna voastră
mărturia minciunii voastre: acel diamant, care împo-
dobește degetul vostru, ori cât de mut este, el vă a-
cuză. Câți nenorociți n'ar putea să se ușureze cu va-
loarea acestui diamant? Câte familii n'ar smulge el
din mizerii? Nesocotești pe acest sărac și nu te gân-

deși că este un judecător, cărula va trebui să-l dai socoteala? Dar... pui întrebarea: n'am dreptul să păstrez avutul pentru copiii mei? Ah! grija copiilor tăi! De ce nu spui mai bine, grija setei tale... Căci nu un Dumnezeu este și tatăl și stăpânul copiilor tăi?"

Se prea poate însă, că un apel al Bisericii către societate, chiar în cazul că ar conține termeni mai blânzi, să lase inimile reci și zăvorâte. În acest caz ea ar trebui să intervină cu toată autoritatea sa la cei în drept, în Arad b. o. la consiliul municipal, ca acesta să dea chestiunii ajutorării șomerilor unica soluție conducătoare la scop și impusă de împrejurările grave și prevestitoare de furtună: toate fabricile, băncile, morile etc., cu un cuvânt toate întreprinderile industriale și comerciale, toți comercianții și proprietarii de casă să fie supuși unei cotizații lunare pe timpul erminii, amăsurați averii de care dispun și câștigul ce realizează. Suntem siguri, că pe lângă o cotizație moderată, chiar problema ajutorării șomerilor va putea fi mulțumitor soluționată. Că cei vizați vor țipa, puțin împoartă. Cei familiarizați cu luxul și obișnuți cu câștiguri mari, vor supraviețui și această operațiune de utilitate socială. Aceștia, dacă ar ști să judece și n'ar fi orbiți de egoism, și-ar da tot concursul, căci doar păstrarea actualei ordine sociale, — cu așa de pronunțate veleități capitaliste, — e și în interesul lor. „Dați și se va da vouă.” (Luca c. VI. 37.)

Dr. N. Iorgovan
paroh.

Al III-lea Congres general

al preoților misionari din România.

(Continuare.)

Luni, 29 Septembrie.

P. Sf. Sa Grigorie Leu-Botoșăneanul, asistat de mai mulți preoți, a oficiat sf. Liturgie, în capela Facultății de Teologie. A predicat Păr. O. Soroceanu.

Sedința a III-a

A prezidat P. Sf. Sa păr. Dr. Grigorie Gh. Compa episcopul Aradului. A luat cuvântul I. P. Cuvioșia Sa păr. Arhim. Scriban și a referat despre participarea mănăstirilor la opera misionară. Monahismul a fost un așezământ care a lucrat mult la consolidarea creștinismului, și a contribuit, prin lung sir de veacuri, la opera misionară. E-a bine dacă aceasta se făcea mai de mult. Ivirea sectelor în țara noastră ne-a făcut ca să vedem primejdia în întregimea ei. Azi trăim într'un mediu de alarmă generală, deci cu toții la luptă! Pentru asanarea stărilor stricate avem reviste, avem congrese, avem misionari. Se face o mare efortare în întreg lungul țării. Primejdia este văzută și se scrie mult

despre mijloacele de luptă. Preoții se strâng la convorbiri misionare. Să nu uităm că, mai de mult, misionarii monahi străbăteau țara pentru întărirea ortodoxismului. Sofronie din Cloara a dus lupta, în Ardeal, pentru sfărâmarea uniunii cu Roma. Protestantismul a desființat monahismul, dar zice că lipsa monahismului e o pagubă mare pentru Biserică, căci Biserică are nevoie de oameni cari sunt dedicați. De aceea și în Biserică protestantă s'a înființat un fel de serviciu numit serviciu diaconesc. Dacă acest lucru a fost necesar la protestanți, trebuie să accentuăm, că, în împrejurările actuale, e necesar și la noi serviciul monahicesc. Pe vremea împăraților bizantini, în Biserică noastră erau echipe de monahi, cari luptau, pe deplin organizați, pentru apărarea Bisericii. În țara noastră, există astfel de ținuturi, unde ortodoxii sunt amestecați cu catolici, protestanți și cu sectari etc. Acolo e nevoie să existe grupe de monahi, cari să pună stavilă. Ferice de Biserică aceea, care are monahi gata de a merge acolo, unde e lipsă de a lupta pentru Domnul. Monahismul este necesar, îl avem, trebuie doar să ne ocupăm de felul cum trebuie pus acest monahism la lucru. Orice curent dușman, intrat în țară, a năvălit asupra mănăstirilor, căci era știut, că a învinge monahismul înseamnă a câștiga pe jumătate lupta. Lipsa monahismului din câmpul de luptă misionară ar fi o mare pagubă. Monahii trebuie priviți cu dragoste și chemați la luptă. Congresul misionarilor, să ceară ca școalele monahale să-l pregătească pe tinerii monahi cum se cuvine. Mănăstirile să fie organizate în așa fel, ca să poată pregăti, măcar pe unii monahi, pentru opera misionară, dacă nu pe toți. Lucrul care ne așteaptă e mult. E greșit a crede, că Evreii nu pot fi încreștinați. În Anglia sunt peste 200 de preoți, cari au fost evrei, ori s'au născut din părinți evrei. Și la noi sunt evrei cu mare prețuire pentru creștinism. Un evreu a declarat, că toată fericirea i-a venit din clipa în care a mărturisit pe Hristos. Bapțiștii fac mare propagandă printre evrei. Evreii cari nu află îmbrățișare între creștinii, ori merg înapoi, ori trec la secte. Dacă în America există sinagogă în care se face slujbă creștinească, dacă evreii predică despre Cristos, dacă sectele fac la fel, de ce nu am face noi lucrul acesta, aici în casa noastră? De ce nu ar face acest lucru, în linia primă, călugării noștri? Călugării să învețe limba, legea și viața evreiască, mai ales călugării din nordul țării, unde atingerea cu Evreii e mai mare. Tot la fel ar trebui lucrat și printre mohamedani, căci avem și de aceștia în țara noastră. Deci și pentru acest lucru ar fi bine să avem o mănăstire de monahi. Pentru combaterea sectelor încă ar fi de lipsă să avem o mănăstire cu călugării bine pregătiți.

I. P. Sf. Gurle: Mănăstirile noastre demult sunt chemate să lumineze pe ortodoxi. Chiriarchii s'au silit să facă mănăstiri și s'au îngrijit să aibă monahi capabili să țină piept atacurilor sectare. În mănăstirile

din Basarabia se țineau cursuri misionare cu preoții și prin aceasta se aducea mare folos misionarilor din Basarabia. Până ce vom avea monahi culți, cari să știe limba evraică și turcă, să-l întrebuițăm pe cel ce-l avem, cari în multe cazuri sunt distinși prin evlavie. Referatul I. P. Cuv. Sale este documentat și propun să fie primit.

Di Dr. Cotos, prof. de teologie a propus ca congresul să ia în programul său de activitate, în viitor, și misiunea printre evrei și mohamedani. Propunerea s'a primit și s'a constituit o comisie pentru studierea misiunii externe. În comisie au intrat următorii: I. P. Cuv. Arhim. Scriban, Popescu-Mălăești, Dr. V. Tarnavski, Dr. Cotos, Dr. Spănu și Grigorie Pișculescu, toți profesori la facultățile de teologie din țară.

Dr. N. Cotos, prof. de teologie, a referat despre organizarea carității creștine în organismul Bisericii ortodoxe. Felicit pe cel ce a avut fericita idee de a fixa acest punct în programul congresului general al misionarilor, deoarece caritatea face parte dintre armele cari sunt necesare în lupta contra sectelor. Am primit, în legătură cu acest subiect, lucrări dela mai mulți preoți misionari, și am constatat că în toate necesitatea activității caritative este pe deplin accentuată. Biserica nu poate renunța la opera caritativă și nu o poate lăsa numai în sarcina Statului. Părinții misionari arată o mulțime de temeluri din sf. Scriptură pentru opera caritativă creștină. Filantropia a fost cunoscută prin creștinism. Pe lângă credință, fapta creștinească este al doilea component al mântuirii. Filantropia este creștină, dacă este făcută din iubire către Cristos, altfel este filantropia-religioasă, adică caritatea lumii acesteia. O organizare unitară a carității, în întreaga Biserică, nu se poate face până când nu va primi întâi poporul educația caritativă necesară. Deocamdată ar trebui să se reglementeze munca forțelor ce stau, în prezent, în serviciul filantropiei.

I. P. Cuv. Sa pâr. Scriban: Caritatea face parte din misiunea creștinească. Biserica trebuie să facă filantropie, cu atât mai vărtos că alții o fac deja. Unii fac caritate, dar nu în numele lui Cristos, și nici în numele Bisericii. Mijloacele întrebuițate, pentru câștigarea resurselor din cari se face o astfel de caritate, de multe ori nu sunt mijloace creștinești, (luptă de box, joc de noroc etc.). La sectarii filantropia e fățarnică, căci știu că prin aceasta câștigă aderenți. Caritatea noastră e mai mult individuală. Noi, în chip colectiv, avem mai puțină activitate caritativă. Socotesc că, în privința organizării carității creștine, e bine să plecăm dela mic la mare, dela parohie la eparhie etc. Fiecare parohie să fie o celulă, care începe caritatea și astfel să plece lucru mai departe. Așadar dela parohie să se înceapă organizarea carității. Exemplul preotului îi va atrage și pe credincioși să facă filantropie. Când vom avea și caritate creștină, pe lângă celelalte, atunci putem spune că avem totul.

Pâr. Petrescu-Zoța, misionar din Buzău: Din cauza răutății și a înstrăinării creștinilor de Biserică, nu se prea poate conta la conlucrarea creștinilor pe terenul carității creștine. Dușmanii noștri au bani și pot ajuta, mai bine decât noi, acolo unde e lipsă. Prin acest mijloc ei pot face propagandă înverșunată pentru stricarea Bisericii noastre. Chestia așa cum o privește di Cotos poate fi realizată mai târziu, noi însă trebuie să ne apucăm numai decât la lucru.

Dr. O. Tarangul: În Bucovina se face filantropie. La Mitropolie avem fondul săracilor, în eparhie fondul milnelor. Avem mănăstire de călugărițe, unde se formează surorile de caritate, cari sunt întrebuițate pentru îngrijirea bolnavilor din spitale și de acasă. Ar fi bine ca congresul nostru să ceară ca unele mănăstiri să fie transformate în spitale.

Pâr. Oprean dela Cluj: s'a constatat că Duminica bonavilor e foarte bun mijloc pentru ridicarea religiozității și pentru întărirea creștinismului. Dela Biserică mergeam, împreună cu credincioșii, la un spital oarecare, acolo d-nele împărțeau bolnavilor darurile aduse, și acest fapt contribuia mai mult la mângălerea și întărirea în credință a bolnavilor, decât multe predici după oaltă. Surorile de ocrotire împărțeau bolnavilor fel și fel de cărți și cruciulițe, pe cari bolnavii le primeau, cu multă bucurie. Ar fi bine să ne formăm noi surorile de caritate, ca să nu fim siliți a vedea cum fac călugărițele catolice propagandă printre credincioșii noștri.

Au mai vorbit la această chestiune: prof. Savin dela Galați, pâr. O. Sorocean din Cernăuți și alții.

Părinții misionari au luat masa la internatul teologic. După masă misionarii au vizitat fabrica de luminări dela Mitropolie, internatul de băieți „Mitropolitul Nectarie“, internatul de fete „Mitropolitul Vladimir“, apoi liceul de fete ortodox, de sub înțeleapta conducere a D-nei directoare Șandru, care l-a salutat pe congresiști, în sala festivă a liceului, prin o frumoasă cuvântare, accentuând caracterul ortodox al liceului, atât dela unire încoace, cât și pe vremea când Bucovina era sub stăpânirea Austriei.

(Va urma)

Adunarea secției Arad a Asociației Clerului „Andrei Șaguna“.

În conformitate cu convocarea publicată în „Biserica și Școala“, secția Arad a Asociației Clerului „Andrei Șaguna“ și-a ținut adunarea sa Joi, în 9 Octombrie a. c., în sala festivă a Academiei teologice.

Încă în ziua premergătoare, — dupăcum prevedea programul, — la orele 5 d. m., s'au făcut servicii religioase și s'au ținut conferințe cu subiect moralizator, atât pentru elevii tuturor școlilor secundare, a

școlilor de ucenici, cât și pentru deșinutul penitenciarului.

Toate elevetele au fost întruite la liceul de fete „Elena Ghiba-Birta“, unde a servit și conferențiat părintele Imbroane dela Timișoara; iar elevii au fost întruțiți la liceul de băieți „Moise Nicoară“, unde a săvârșit acelaș lucru părintele M. Șora. La Căminul de ucenici a servit și vorbit părintele F. Codreanu, iar la penitenciar părintele profesor Dr. S. Șiclovan.

Tot Miercuri, — în ziua premergătoare adunării, — la orele 8 seara, s'a ținut Dene în Sf. Catedrală, unde a predicat părintele protopop al B. Comloșului Dr. Șt. Ciorolanu.

Joi, în 9 c., după ce s'a servit un Te-Deum în catedrală, la orele 9 a. m. membrii Asociației s'au întrunit în sala festivă a Academiei teologice, unde nu peste mult timp sosește și P. S. Sa părintele Episcop Grigorie.

Adunarea este prez'dată de păr. protopop al B. Comloșului Dr. Șt. Ciorolanu, în calitate de președinte al secției Arad.

Luând cuvântul, vorbește despre suferințele și luptele preoției în trecut și arată nevoia de solidarizare. Mai înfățișează, apoi, și importanța ce o are tineretul, elementele preoției tinere, pentru viitor; un tineret cu concepții noi, cu idealuri noi.

Salută pe P. S. Sa în numele secției Arad, care ține să ia parte întotdeauna la aceste adunări și se interesează de soarta Asociației, dând întotdeauna îndemnuri bune.

Salută, apoi, pe Dl. Goldiș, fost ministru, ca pe un mare bărbat al neamului și al bisericii și-l roagă să dea și în viitor sprijinul său bisericii.

În sfârșit, salutând pe părintele Consilier Dr. Gh. Ciuhandu, ca președinte al Asociației Clerului „Andrei Șaguna“, deschide ședința.

Ridicându-se P. S. Sa spune, că deși trebuie să plece de curând, având să sfințească cinci biserici în jurul Hălmag'ului și Gurahonțului, a ținut totuș să fie de față la deschiderea adunării Asociației. — „Am impresia“, — spune P. S. Sa între altele „că cu toate mijloacele de comunicație și de apropiere, totuș și azi se găsesc mari depărtări între oameni“.

Prea S. Sa s'a gândit, desigur, la micul număr de preoți, cari au participat la adunare.

Incheie, binecuvântând lucrările ce se vor face și pe membrii participanți.

Dl. Goldiș mulțumește pentru invitarea la ședința acestei asociații și spune că se simte, oarecum, ca făcând parte din tagma preoțească. În continuare spune că prima cerință a preoției este contemplația.

Preotul trebuie să lubească adevărul și să-l planteze mai departe. Viața preotului trebuie să fie așa, ca să lumineze prin faptele sale. „Preotul, care va fi sfânt, va crește sfinți în jurul lui“ spune Dsa. Declară, apoi, că va rămâne credincios slujitor al P. S. Sale și al bisericii noastre.

Părintele Dr. Ciuhandu mulțumește că s'a pomenit și numele Dsale cu ocazia cuvântului de deschidere. Arată, că sunt unele eparhii, unde Asociația clerului ortodox nu este înființată. Îndeamnă la muncă și la încredere în organizmul central.

La orele 10¹/₂, P. S. Sa părăsește ședința, având să plece la sfințirile de biserici despre cari am amintit.

Se alege, apoi, doi bărbați de încredere pentru verificarea procesului verbal și se citește raportul biroului central al Asociației.

După ce s'a citit și raportul cassarului, trecându-se la propuneri și interpelări, s'a ridicat chestiunea biroului preoțesc, asupra cărui subiect s'a încins o discuție animată.

În această chestiune a vorbit păr. ppop Dr. Ciorolanu și în special părintele Todan dela Fibiș. — S'a ales o comisie, care să redacteze o moțiune în această chestiune, apoi ședința s'a ridicat, având să se continue după masă.

În ședința de după amiază s'a continuat discuția în chestia biroului, apoi s'a votat moțiunea despre care am amintit.

Părintele protopop Ciorolanu a mai făcut propunerea ca din fondul mijloacelor să se rezerve 20%, cu care suma în fiecare an să se trimită doi preoți în străinătate, în lunile Mai—Iunie, având să studieze acolo felul de pastorație și misiuni a bisericilor străine.

S'a mai ridicat și chestiunea căminului preoțesc ce ar avea să se înființeze, făcându-se unele propuneri, iar apoi adunarea Asociației clerului „Andrei Șaguna“, secția Arad, a luat sfârșit, plecând fiecare la ale sale.

Menționăm aci, că din marele număr de preoți, din dieceză, abia un număr în proporții reduse s'a prezentat la aceasta adunare, cu toate că rostul Asociației este susținerea și apărarea preoției din punct de vedere moral și material. Puțina importanță, ce o dau unii acestei Asociații, este regretabilă. Sperăm, însă, că încurând fiecare membru al ei îl va înțelege însemnătatea și strângându-se în jurul steagului ridicat, vor face ca Asociația Clerului „Andrei Șaguna“ să fie respectată și considerată ca o forță morală.

Ziua nașterii M. S. Regelui.

Joi în 16 Octombrie l. c. orașul Arad a îmbrăcat haină de sărbătoare. Atât pe edificiile publice cât și pe casele particulare au fost arborate drapelele naționale. Oficiile publice au fost închise, iar în școli prelegerile au fost sistate.

La oarele 9 la toate școlile profesorii și învățătorii au explicat însemnătatea zilei, îndemnând tineretul să țină cu dragoste la iubitul nostru Suveran Carol II.

La catedrala noastră Te-Deumul a fost oficiat de P. S. Sa Episcopul Grigorie, secondat de consilierii eparhiali și preoșimea parohială. Au participat autoritățile militare, conduse de 2 generali, o mulțime de ofițeri superiori, autoritățile civile și reprezentanții tuturor corporațiilor.

Pe plața Catedralei au ocupat loc mai multe unități din trupele garnizoanei Arad, cu muzica și drapelul.

La polihroane P. S. Sa părintele Episcop Grigorie a rostit o vorbire plină de avânt, în care a făcut apologia calităților distinse ale M. Sale Regelui Carol II., dela care poporul Român așteaptă întruparea aspirațiilor sale naționale, religioase și economice.

† Preotul Ioan Căpitan

Devotatul slujitor la altarul Domnului, preotul Ioan Căpitan din Cladova, a sucombat repentin la etate de 65 ani, în plina sa activitate de păstor sufletesc, în ziua de 17 Octomvrie a. c. în propriul său cămin din Cladova, încunjurat de fil și ficele sale și regretul păstoriiilor săi.

Preotul Ioan Căpitan a păstorit cu mult zel turma din Cladova încredințată lui, dela data hirotonirii sale întâmplată la 24 Mai 1896, până la trecerea sa la cele eterne, adică timp de 34 ani, spre mulțumirea superiorității sale și deplină încredere a păstoriiilor, dovedindu-se bun gospodar în trebuințele sufletești ale credincioșilor săi.

Nu mai puțină râvnă de gospodar a manifestat și în cele materiale ale comunei bisericești, al cărui părinte a fost. A zidit școala pentru cultura turmel sale, a renovat biserica, pentru preamărirea lui Dumnezeu.

Pentru munca sa devotată a fost învrednicit din partea Prea Sf. Sale — de pie memorie — Ignatie I. Papp cu distincția de a purta brâu roșu. Iar din partea Onoratului Minister al Cultelor a fost distins cu „Co-roana României în grad de cavalier“.

Nu mai puțin a avut parte de dragostea colegială a fostului și actualului protopop și preoți, care înălțându-l orice impedimente și-au ținut de datorie să grăbească la înmormântare. Serviciul înmormântării l-a săvârșit Preacucernicul Părinte protopop Ioan Trifu, asistat de 16 preoți din tract și de aiurea, în sf. biserică din Cladova. Lacrămile vărsate de credincioși și cunoscuți, cu această ocaziune tristă, sunt semnele recunoștinței fiilor față de părintele lor sufletesc, atât de simpatizat și iubit.

Am dedicat acestea aprecierii și elogiul memoriei fratelui nostru Ioan Căpitan, care în dragostea și abnegațiunea sa față de cele sfinte, cu energia potențată a vocațiunii sale a căutat, în locul prim, a servi lui Dumnezeu, cu riscul subordonării intereselor sale familiare. Pildă s'a făcut semenilor și neuitat păstoriiilor săi. Implorăm consolare fiilor. Iar ție, suflet devotat, loc de fericită odihnă și laurii vieții de vecl în vecl să fie amintirea lui.

Familla a dat următorul necrolog:

Subsemnații cu inima zdrobită de durere vestim neamurilor, prietenilor și cunoscuților, decedarea scumpului nostru tată, socru, frate și cumnat

Preot IOAN CĂPITAN

paroh. ort. rom. în Cladova, cavalier al ordinului Co-roana României, fost inspector școlar confesional, întâmplată după lungi și grele suferințe în 17 Octomvrie 1930, în etate de 65 ani și în anul 34 al preoției.

Rămășițele scumpului nostru defunct se vor așeza spre vecinică odihnă, Duminecă la 19 Octomvrie a. c. orele 11, în cimitirul ort. rom. din Cladova.

Dormi în pace suflet bun și nobil!

Preot Emil Căpitan	Sidonia Căpitan năs. Nișca,
Aurella Căpitan	noră
Sidonea Căpitan	Cristina Truța n. Căpitan
Virgil Căpitan	soră
fil și fice	Dimitrie Truța cumnat

INFORMAȚIUNI.

Personale. P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie a plecat Duminecă noaptea, în 19 l. c. la Cluj, pentru a participa la serbările jubilee ale Universității noastre din metropola Ardealului.

Alegere de protopop. Luni în 20 l. c. s'a făcut alegerea de protopop pt. tractul Chișineu. Aproape toate voturile au fost obținute de părintele Petru Marșeu din Socodor.

Distingere. Prea Sf. Sa a dat binecuvântare arhierescă preotului Virgil Bulz din Honțisor și Vasille Giurgiu din Vața de sus, precum și Diaconului Enea Joldea din Hălmașiu să poarte brâu roșu.

Lumina Satelor și Libertatea. Cu binecuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului Dr. N. Bălan, foile Lumina Satelor și Libertatea s'au contopit în una, care va fi redactată de vrednicii redactori Iosif Trifa și Ioan Moța. Indemnăm preoțiile noastră și pe oamenii de bine, să răspândească „Lumina Satelor“ între credincioșii bisericii noastre.

O constatare. În No. 32 al organului nostru „Biserica și Școala,“ a apărut sub titlul „O muncă exemplară“, un articol, în care se arată vrednicia veteranului preot I. Hălmașian din Igrăș, prestată în curs de 48 ani. Constatăm aci cu plăcere că rezultatele frumoase obținute în comuna Igrăș, pe terenul bisericesc-național și economic, este a se atribui ambilor preoți din Igrăș: atât părintelui Hălmașian cât și părintelui Virgil Negru, care încă este un vrednic preot al bisericii noastre.

Ne bucurăm că frunțașă comună Igrăș are două fețe bisericești respectabile, mândre pe chemarea lor nobilă și plină de obstacole. Acești doi preoți harnici, cari au muncit peste 4 decenii la fericirea și prosperarea comunei Igrăș, vor fi exemplul de stimulare și pentru preoții tineri.

BIBLIOGRAFIE

Cheia sectelor religioase din România. Acesta este titlul celei mai recente lucrări a P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului. Cartea tratează într'o formă ușoară doctrina fiecărei secte din țară și arată lămurit deosebirea dintre fiecare din cele douăzeci de secte dela noi și Biserica ortodoxă.

Cele 198 pagini ale broșurei, cu prețul de 25 lei, sunt o nouă dovadă de ceea ce zice „Noua revistă bisericească“ din București (numărul pe Septemvrie 1930) că: „P. Sf. Episcop Grigorie trebuia chiar inventat ca episcop pentru lupta împotriva sectelor“.

Expunerea este făcută nu numai pentru preoți, ci pentru oricare laic, pentru autorități și alți intelectuali.

Prea Cucernicii Preoți sunt rugați a răspândi broșura aceasta în cercuri cât mai largi.

Parohii vacante.

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu Eparhial Nr. 4141/930, pentru îndeplinirea parohiei vacante Feniș cu filia Valemare, se publică concurs cu termen de 30 zile.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Sesiă parohială 14 jug. și 800 st. □, cu un intravilan parohial.
2. Birul legal, care s'a îndus din oficiu, conform ord. Ven. Consiliu Eparhial.
3. Stolele legale, conform Normativului Consistorial.
4. Casă parohială nu este.
5. Intregirea dotației dela Stat, pe care parohia nu o garantează.

Parohia e de clasa a treia.

Alesul va predica regulat în sf. biserică din matcă și filie, va catehiza și va solvi dările după beneficiul său.

Recursul, adresat Consiliului parohial din Feniș, se va trimite Oficiului protopopesc din Gurahonț, în termenul concursual. Reflectanții, conform Regulamentului pentru parohii, se vor prezenta în Sf. biserică din matcă și filie, spre a-și arăta dexteritatea în rituale și oratorie. Cel din alte dieceze vor produce act de învoire dela Preasfințitul Episcopul nostru diecezan.

Consiliul parohial.

În conțelegere cu: *Const. Lazar* protopop.

—□—

1—3

Conform rezoluțiunii Veneratului Consiliu Eparhial Nr. 5433/1930 pentru îndeplinirea parohiei vacante Remetea luncă, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala”.

Venitele sunt:

1. Uzufuctul dela 2 intravilane.
2. Sesiă parohială în estenziune de 30 jug.
3. Stolele și birul legal.
4. Intregirea dela Stat, pentru care parohia nu ia răspundere.
5. De locuință se va îngriji cel ales.

Dările după beneficiul său le va suporta preotul ales.

Parohia e de cl. III-a, deci se recere dela reflectanți să albe cvalificația prescrișă prin Regim. art. 33. Va cere autorizația dela protopopul tractual, ca să se prezinte în sf. biserică din Remetea luncă, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie.

Cererile de concurs instruite regulamentar, adresate consiliului parohial din Remetea luncă, se vor înalnta oficiului protopopesc ort. din Balinț. Cel din altă eparhie vor alătura la cerere și certificat dela Prea Sfințitul Episcop eparhial, că pot concura la această parohie.

Dat în ședința Consiliului parohial din Remetea luncă.

(ss) Petru Mateș preot, președ. cons. par. (ss) Ioan Berariu notarul cons. par. (ss) Constantin Daminescu, (ss) Dionisie Popovici verif. În conțelegere cu: (ss) Ioan Trifu protopop.

□

3—3

Nr. 5705/1930.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile pentru conferirea pe durată exclusivă a anului școlar 1930/31 a burselor vacante din fundațiunea Teodor Pap, administrată de subsemnatul Consiliu eparhial.

Îndreptățiți la acele burse sunt, conform literelor fundaționale: a) rudenile fundatorului, b) tinerii români ortodocși din Olula, cari studiază la noi în patrie, c) în lipsa recurenților indicați sub a-b, urmează îndreptățirea tinerilor români din dieceza Aradului după arondarea sa veche, cari cercetează școale elementare gimnazii, licee, comerciale, industriale, de agricultură, militare, academii, universități și institute teologice.

La concurs se admit și elevi.

Concurenții au să-și prezinte cererile la Consiliul eparhial subsemnat în termenul concursual, cu următoarele documente în original ori autenticate la vr'un notar public:

1. Extras de botez din matricula bisericească provăzut cu clauzula oficiului parohial local, că petentul și azi aparține bisericii noastre.

2. Rudenile fundatorului să adauge și informațiuni familiare, pentru dovedirea gradului de înrudire.

3. Atestat de paupertate dela direcțioria politică locală, cu date specificate despre starea materială a părinților concurentului și despre a sa proprie. Rudenile încă au să prezinte asemenea dovadă.

4. Dovada de studii, că în anul școlar trecut a avut cel puțin media 6,50, iar universitarii despre toate cursurile, respective semestrele ascultate și document despre examenele prestate.

5. Concurenții să arate: ce eventuală bursă mai au, dovedind cu adeverință dela Direcțiunea școlii: de au sau nu au bursă, și dacă au, ce sumă face aceea.

6. Atestat dela profesorul de religione (catihetul) al școlii despre aceea, că petentul a fost străduitor în studiul religiei și a avut bună conduită sub raportul religios-moral (aceasta dispoziție nu privește pe studenții de academii).

Neobservarea condițiilor de mai sus va avea de urmare, că cererile ajustate defectuos nu vor fi luate în socotință.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 18 Septembrie 1930.

Consiliul Eparhial Ort. Rom. din Arad.

Redactor responsabil: SIMION STANA.